

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ ” 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.030103 «Практична психологія»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма Конфліктологія
для студентів за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія»

Розробники: Євченко Ірина Миколаївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології,
Власенко Інна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від «30» серпня 2016 року №1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

 О.П. Сергєєнкова

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Інституту
людини Н. А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Діяльність вітчизняних і закордонних організацій свідчить про необхідність знань і навичок у галузі конфліктології, а саме: діагностики, профілактики, управління і прогнозування конфліктів. З розвитком ринкових умов і впровадженням конкурентних відносин ці питання набувають все більшої значимості, оскільки конкуренція являє собою варіант конфліктної ситуації, яка за певних умов переростає в конфлікт. Тому на етапі реформування національної вищої освіти набуває практичного значення питання впровадження конфліктології в систему підготовки кадрів, зокрема практичних психологів.

Робочу навчальну програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання.

«Конфліктологія» як нормативна навчальна дисципліна має тісний зв'язок з дисциплінами професійно-психологічного спрямування: загальною, віковою, педагогічною психологією, психологічним консультуванням, психодіагностикою.

Метою вивчення курсу є формування системи знань про природу конфліктів, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктну ситуацію, адекватно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати.

Основні завдання вивчення дисципліни “Конфліктологія”: виявлення природи конфліктів; визначення їх видів і динаміки розвитку; ознайомлення з психологічними аспектами міжособистісних ділових контактів; вивчення методів прогнозування, діагностування та попередження конфліктів; формування системи знань та практичних навичок управління конфліктами та їх трансформації.

Засобами для досягнення мети курсу є лекційний виклад змісту психологічних знань, які ознайомлюють студента зі структурою та різними видами конфліктів, системою психологічних явищ, що обумовлюють роботу з конфліктними ситуаціями та конфліктами, самостійна робота студента, що перевіряється у співпраці з викладачем на індивідуальних заняттях, а також практичних заняттях, де студент набуває навичок застосування теорій у майбутній професійній діяльності.

Теми, запропоновані в програмі, відповідають внутрішній логічній структурі предмету і одночасно розкривають значення знань з конфліктології в житті людини і в майбутній професійній діяльності.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- Розвиток конфліктологічних ідей за час існування людства;
- Закономірності, функції, принципи та методи конфліктології;
- Елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації;
- Основи динаміки процесу розвитку конфліктів;
- Теорії механізмів виникнення конфліктів;
- Методи діагностики та аналізу конфліктів;
- Прийоми і методи профілактики конфліктів;
- Специфіку форм управлінських конфліктів;
- Методи та засоби забезпечення ефективного управління конфліктами.

По закінченні вивчення дисципліни студенти повинні уміти:

- Розробляти ефективну систему організаційного попередження, прогнозування і профілактики конфліктів;
- Діагностувати і аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;
- Правильно застосовувати різноманітні методи управління конфліктами в конкретних виробничих і навчальних умовах;
- Реалізовувати основні функції і принципи управління конфліктами;
- Застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

Кількість годин, відведених навчальним планом, становить 120 годин, з них: лекції – 14 год., семінарські – 14 год., практичні – 14 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год., самостійна підготовка до екзамену – 30 год. Завершується вивчення курсу екзаменом.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність / рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність 6.030103 «Практична психологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		2	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 0		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3	
Тижневих годин для очної (денної) форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		14 год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		72 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Модульний контроль	
		6 год	
		Вид контролю:	
		іспит	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних:	лекцій	семінарських, практичних	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.							
Феноменологія конфліктів							
1.	Історія розвитку конфліктології. Сутність і структура конфлікту.	12	6	2	2	6	
2.	Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації..	14	6	2	2	8	
	Разом:	28	12	4	4	14	2
Змістовий модуль II.							
Управління конфліктами. Вирішення та профілактика конфліктів.							
3	Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації.	12	6	2	4	6	
4	Посередництво психолога у вирішенні конфлікту	12	6	2	4	6	
	Разом:	26	12	4	8	12	2
Змістовий модуль III.							
Конфлікти у різних сферах життя							
5.	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.	11	6	2	4	5	
6.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.	11	6	2	4	5	
7.	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення	12	6	2	4	6	
	Разом:	36	18	6	12	16	2
	Підготовка до іспиту	30				30	
	Всього за навчальним планом:	120	42	14	28	72	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I. Феноменологія конфліктів

Тема 1. Історія розвитку конфліктології. Сутність і структура конфлікту (2 год).

Конфліктологія як наука. Об'єкт і предмет конфліктології. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурна модель конфлікту. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів. Причини конфліктів. Конфліктогени та їх класифікація. Особистісна складова конфлікту. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту.

Тема 2. Сутність і структура конфлікту (2 год).

Класифікація конфліктів. Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за З. Фрейдом, К. Левінім, К. Роджерсом, А. Маслоу, В. Франклом, О.М. Леонтьєвим, К.Хорні, Е. Фроммом). Попередження і вирішення внутрішньоособистісних конфліктів. Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації. Міжособистісні конфлікти та їх властивості, інші види конфліктів (горизонтальні, вертикальні, духовні, матеріальні тощо). Конфлікти групові та між особистістю і групою; межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Реакція людини на проблеми які виникають. Уникнення конфлікту (механізми внутрішнього захисту), боротьба, діалог.

Змістовий модуль II.

Управління конфліктами. Вирішення та профілактика конфліктів.

Тема 3. Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації (2 год).

Процес діагностики та прогнозування конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Посередництво психолога у вирішенні конфлікту. Психологічне консультування. Профілактика конфліктів і її напрями. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Розвиваюча програма для школярів. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.

Тема 4. Посередництво психолога у вирішенні конфлікту (2 год)

Робота терапевта з реальними ситуаціями міжособистісних відносин. Принципи психологічного посередництва. Бар'єри комунікації в конфлікті та можливість взаєморозуміння. Процес психологічного посередництва: контакт

посередника з клієнтом; аналіз конфлікту; роздільна робота з учасниками конфлікту; процес спільного обговорення та врегулювання проблеми.

Змістовий модуль III.

Конфлікти у різних сферах життя

Тема 5. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год)

Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання. Стилi взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний). Емпіричні невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів. Помилки викладачів у стилі керівництва. Форми конфліктної поведінки студента.

Тема 6. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (2 год)

Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації. Первинні та вторинні здібності як можлива основа сімейних конфліктів. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах. Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах. Особливості сімейної, батьківської та партнерської груп при вирішенні конфліктів.

Тема 7. Конфлікти в організації (2 год)

Особистість у психології управління. Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Влада як ресурс керівника. Керівник (лідер) як об'єкт психологічного дослідження. Якості і риси керівника. Управлінські ролі керівника. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади й авторитету в організації. Корупція – фактор конфліктності влади й народу. Соціально-психологічний клімат у колективі. Проблема статі в управлінні.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Сутність, динаміка конфліктів (2 год)

1. Визначення, ознаки конфлікту; зв'язок з іншими науками.
 2. Методи вивчення конфлікту.
Типи критичних ситуацій
 3. Структура конфлікту.
 4. Класифікація конфліктів.
 5. Розуміння конфліктів за наступними авторами:
 - З. Фрейдом;
 - К. Хорні;
 - Е. Фроммом;
 - К. Левіним;
 - В.С. Мерліним;
 - М. Дойча;
 - К. Роджерсом;
 - А. Маслоу;
 - В. Франклом;
- О.М. Леонтьєвим.

Практичне завдання: з власного життя обрати конфліктну ситуацію. Проаналізувати її за наступними критеріями:

- вид конфлікту;
- причини;
- функції;
- динаміка конфлікту;
- стилі взаємодії у конфлікті;
- можливі шляхи розв'язання конфлікту.

Література

Основна: 1, 2, 5, 6, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 11, 12, 15, 16.

Практичне заняття 2-3

Тренінг Аналіз конфліктних ситуацій (4 год)

Завдання: розширити знання про природу конфлікту, формування навичок саморегуляції.

Учасники; об'єкт конфлікту, предмет конфлікту, історія виникнення; образи конфліктної ситуації, цілі, інтереси, мотиви учасників; стереотипи реагування; динаміка конфлікту; причини; вид конфлікту.

Ведення словника термінів.

Література

Основна: 1, 2, 5, 6, 7, 8.

Додаткова: 9,10, 11, 12, 15, 16.

Семінарське заняття № 4

Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год)

1. Виникнення конфліктів: стратегії реагування (захисні механізми; боротьба, ухиляння, діалог)
2. Конфліктна взаємодія (мотиви і цілі учасників, моделі розвитку міжособистісної конфліктної ситуації);
3. Вирішення конфліктів.
 - a. Психодіагностика та прогнозування конфліктів.
 - b. Посередник у системі розв'язання конфліктів.
 - c. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів.
 - d. Урахування в колективі гендерних та вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.

Література

Основна: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова: 9, 10, 11, 15.

Практичне 5-6

Способи подолання напружених ситуацій у взаємодії (4 год)

Завдання: Активізація процесу самопізнання студентів;

1. Аналіз ситуацій конфліктної взаємодії
2. Розвиток «творчого Я» студентів.
3. Техніки подолання напружених ситуацій
4. Усвідомлення особливостей самооцінки, емоційного реагування.

Література

Основна: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова: 9, 10, 11, 15.

Практичне заняття № 7 «Моя поведінка в конфлікті» (заняття побудоване на методі тестування)

1. Самооцінка особистості на основі виконання тестів.
2. Планування корекції поведінки.
3. Аналіз ситуацій конфліктної взаємодії

Література

Основна: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова: 9, 10, 11, 15.

Семінарське заняття № 8 **Стрес і стресори як наслідок конфліктності**

1. Стрес і чинники, що його стимулюють.
2. Перша допомога в гострій стресовій ситуації.
3. Рекомендації Г. Сельє щодо подолання стресів.
4. Технології роботи зі стресом.

Література

Основна: 1, 5, 7, 8.

Додаткова: 12, 16, 18.

Семінарське заняття № 9 **Конфлікт у педагогічній взаємодії (2 год)**

1. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання;
2. Характеристика педагогічного конфлікту;
3. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту (у взаєминах викладачів і студентів, учителя і учнів);
4. Аналіз ситуацій педагогічної взаємодії
5. **Питання для дискусії:**
 - Коли і в кого не виникає протиріч і бар'єрів у спілкуванні?
 - Педагоги говорять, що кількість конфліктів у закладах освіти збільшилася. Які можливі причини цього явища, якщо це так?
 - Чи бувають конфлікти які не можна вирішити у педагогічній взаємодії?
 - Розробіть власні поради щодо того як готувати студентів до вирішення конфліктів.

Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (конфлікти) під час Вашого навчання між викладачем і студентом? Дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?

Література

Основна: 2, 5, 6.

Додаткова: 15, 18.

Семінарське заняття № 10

Конфлікти в організації (2 год)

1. Особистість у психології управління.
2. Влада як соціальний інститут та інструмент управління.
3. Соціально-психологічний клімат у колективі.
4. Проблема статі в управлінні.
5. Аналіз ситуації «Скарга» (3 групи: робоча, керівництво, експерти)
Розробити технологію вирішення ситуації.
6. Поради управлінцю в процесі спілкування (правила ведення діалогу; виступ перед негативно налаштованою аудиторією).

Література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова: 10, 11, 12, 14.

Практичне заняття № 11

Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті (2 год)

Сформувані поняття про технології ефективного спілкування. Аспекти спілкування.

1. Завдання на перефразування опису ситуацій. (підготувати опис конфліктних ситуацій з життя)
2. Групова дискусія: Що заважає нам чути один одного?
3. Мотивоване слухання «Мої труднощі у спілкуванні»
4. Рефлексія «Конфлікт – спосіб самопізнання?»

Література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова: 10, 11, 12, 14.

Семінарське заняття № 12

Сімейні конфлікти (2 год)

1. Причини виникнення сімейних конфліктів.
2. Феномен прощення у сімейних стосунках.
3. Характеристика взаєморозуміння у сім'ї.
4. Тренінг позитивної сімейної психології.

Практичне завдання: Наведіть приклад сімейного конфлікту та проаналізуйте усі його особливості.

Розробіть власні рекомендації щодо нормалізації подружньої взаємодії, попередженню конфліктів з підлітками та переходу сімейної сварки у конфліктну ситуацію.

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 15, 16.

Семінарське заняття № 13

Вирішення конфліктів

1. Загальна стратегія переговорів.
2. Моделі переговорів.
3. Основні форми розв'язання конфліктів за допомогою третьої сторони.
4. Стратегії і техніки медіаторства

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 15, 16.

Практичне заняття № 14

Робота з конфліктами: психологічна традиція

1. Ініціювання та організація діалогу людини з собою чи іншими людьми.
2. Психоаналітична робота з подолання конфлікту
3. Використання раціонально-емотивної психотерапії в роботі з конфліктами.
4. Ініціація діалогу людини в гештальт-терапії
5. Робота з конфліктами в різних напрямках психологічної практики.

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 15, 16.

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Провідними завданням для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни є:

- теоретичне опрацювання отриманої інформації з певної теми;
- виконання творчої роботи;
- практичне застосування отриманих знань у підготовці до семінарських та практичних занять;
- постійне ведення термінологічного словника (кожний понятійно опрацьований модуль – 5 балів).

Творча робота за змістом може бути представлена у формі міні-тренінгу, проекту, консультативної програми, алгоритму роботи з певним контингентом клієнтів; написання есе «Аналіз конфлікту» (на матеріалі власного життя студента, згідно зі структурою аналізу). Творча робота має відображати проблематику попередження, подолання, прогнозування конфліктів.

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Конфліктологія» оцінюються за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (рейтингові показники успішності подані у Таблиці 5.1).

Таблиця 5.1

Рейтингові показники успішності у ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 5.2.

Таблиця 5.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	7
2	Семінарські та практичні заняття	28
3	Самостійна робота	20
4	Модульні контрольні роботи	75
5	Загальна максимальна кількість поточних балів	426
6	Коефіцієнт	4,26
7	Іспит	40
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Конфліктологія» застосовуються такі методи:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе;

методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- словесні: лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з друкованими та електронними інформаційними носіями; виконання творчого завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

VII. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття конфлікту. Сутність, ознаки конфлікту. Функції конфліктів.
2. Конфліктологія як наука. Об'єкт і предмет конфліктології. Зв'язок конфліктології з іншими науками.
3. Динаміка конфлікту. Основні етапи та фази конфлікту.
4. Класифікації конфліктів.
5. Групи методів дослідження конфліктів у конфліктології.
6. Поняття про внутрішньоособистісні конфлікти. Їх ознаки. Попередження внутрішньоособистісних конфліктів.
7. Аналіз і типологія конфліктогенів як чинників конфліктів. Особистісна складова конфлікту.
8. Стили поведінки в конфліктних ситуаціях і вибір адекватного стилю особистістю.
9. Конфлікти в колективі та шляхи їх вирішення.
10. Внутрішньоособистісні конфлікти: їх суть, місце та роль у становленні особистості.
11. Міжособистісні конфлікти: суть, причини та шляхи розв'язання.
12. Психологічні особливості та передумови конфліктності особистості.
13. Психологічна культура особистості — важливий чинник попередження конфліктів.
14. Переговори як особливий тип розв'язання конфліктів.
15. Конфлікти в організаціях: виникнення, причини, профілактика, шляхи вирішення.
16. Соціально-психологічний клімат в колективі та його вплив на конфліктність.
17. Конфлікт як засіб регуляції міжособистісних відносин.
18. Стиль індивідуальної поведінки в конфліктній ситуації.
19. Міжособистісні комунікації (взаємини) і їх вплив на успішність проведення ділових переговорів.
20. Особистісні чинники конфліктів в організації.
21. Міжгрупові конфлікти та їх особливості.
22. Вплив рівня розвитку комунікативних навичок на попередження конфліктів.
23. Засоби запобігання конфліктній ситуації в організації.
24. Конструктивні та деструктивні конфлікти.
25. Засоби подолання конфліктності у взаєминах керівника і підлеглих.
26. Психологічні основи розв'язання міжособистісних конфліктів.
27. Психологічні особливості людини як передумови конфліктності особистості.
28. Управління стресами та конфліктами в організації.
29. Особливості сімейних конфліктів та їх причини. Шляхи розв'язання сімейних конфліктів.
30. Особливості конфліктів у системі «батьки - діти». Специфіка розв'язання таких конфліктів. Рекомендації батьками щодо розв'язання конфліктів з дітьми.

31. Педагогічний конфлікт як феномен. Його ознаки. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічних конфліктів.
32. Види конфліктів в організаціях. Їх причини. Способи подолання конфліктів в організаціях.
33. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання.
34. Влада як соціальний інститут та інструмент управління
35. Напрями формування оптимального соціально-психологічного клімату в колективі.
36. Основні форми розв'язання конфліктів за допомогою третьої сторони.
37. Стратегії і техніки медіаторства.
38. Основні поняття управління конфліктами. Розкрийте їх сутність.
39. Конфлікт як вид критичних життєвих ситуацій.
40. З'ясуйте суть психопрофілактики конфліктів.
41. Прийоми активного слухання співрозмовника у процесі спілкування.
42. Технології допомоги особистості у гострій стресовій ситуації
43. Опишіть роль медіатора у розв'язанні конфліктів
44. Проаналізуйте причини міжособистісних конфліктів.
45. Причини конфліктів.
46. Робота з конфліктами в різних напрямках психологічної практики.
47. Типології конфліктних особистостей.
48. Розкрийте сутність картографії конфлікту як методу вирішення конфліктів.
49. Роль психолога у процесі подолання конфлікту.
50. Процес діагностики та прогнозування конфлікту.
51. Аналіз конфліктних ситуацій.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Викладання навчальної дисципліни «Конфліктологія» відбувається на основі таких складових методичного забезпечення:

- друковані джерела, що відображають зміст науки (підручники, посібники, монографії, публікації у фахових виданнях);
- Інтернет-джерела, що відображають зміст науки;
- засоби підсумкового контролю.

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Андреев В.И. Конфликтология / Искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов /.-М., 2005.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 2005.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
5. Пірен М.І. Основи конфліктології.-К., 1997.

6. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. Пірне М.І., Ложкіна Г.В.-Чернівці-Київ, 1995.
7. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности.-М., 1994.
8. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.
- 9.

Додаткова:

10. Андреева Т.В. Психология семьи. – СПб.: Речь, 2007.
11. Бернс Р. Развитие Я- концепции и воспитание.-М., 1988.
12. Крайг Г. Психология развития.-СПб., 2000.
13. Леонград. Акцентуированные личности.-К., 1989.
14. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.:Речь, 2004. – 288с.
15. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 250 с.
16. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 2008.
17. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи.-СПб., 1999.
18. Юнг К. Архетип и символ.-М., 1991.
19. Юрченко В. І., Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи.-Київ., 2006.
20. Грановская Р. Конфликт в зеркале психологии.
21. Ложкін Г.В., Повякель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. – К., 2006.

Навчально-методична карта дисципліни «Конфліктологія»

Всього 120 годин, з них: лекції – 14 год., семінарські – 14 год., практичні – 14 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год., самостійна підготовка до екзамену – 30 год. Коефіцієнт – 4,26.

Назва модуля	<i>Змістовий модуль 1 Феноменологія конфліктів</i>	<i>Змістовий модуль 2. Управління конфліктами. Вирішення та профілактика конфліктів.</i>	<i>Змістовий модуль 3. Конфлікти у різних сферах життя</i>
Кількість балів за модуль	<i>71 бал</i>	<i>71 бал</i>	<i>114 балів</i>
Теми лекцій	1. Поняття про конфліктологію, її методи. Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації.(1бал) 2. Сутність і структура конфлікту (1бал).	3. Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації (1бал). 4. Посередництво психолога у вирішенні конфлікту (1бал)	5. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (1бал). 6. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (1бал). 7. Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення (1бал)
Теми семінарських та практичних занять	1. Сутність, динаміка конфліктів (11 балів) 2-3. Тренінг «Аналіз конфліктних ситуацій» (22 бали) 4. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (11 балів)	5-6. Тренінг Способи подолання напружених ситуацій у взаємодії (22 бали) 7. Моя поведінка в конфлікті (11 балів) 8 Стрес і стресори як наслідок конфліктності (11 балів)	9. Конфлікт у педагогічній взаємодії (11 балів) 10. Конфлікти в організації (11 балів) 11. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті (11 балів) 12. Сімейні конфлікти (11 балів) 13. Вирішення конфліктів (11 балів) 14 Робота з конфліктами: психологічна традиція (11 балів)
Самостійна робота	Творче завдання – 20 балів		
Види поточного контролю	МКР 1 - 25 балів	МКР 2 - 25 балів	МКР 3- 25 балів
Іспит – 40 балів			

